

Cs-1.

sz 995-2

SZERVEZETI
ÉS
SZOLGÁLATI UTASÍTÁS
A
M. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁMÁRA.
(Szut.)

I. SZERVEZET.

II. SZOLGÁLAT.

Hivatalos kiadás.

BUDAPEST, 1927.

995

SZERVEZETI
ÉS
SZOLGÁLATI UTASÍTÁS
A
M. KIR. CSENDŐRSÉG SZÁMÁRA.
(Szut.)

I. SZERVEZET.

II. SZOLGÁLAT.

Hivatalos kiadás.

BUDAPEST, 1937.

TARTALOMJEGYZÉK.

Bevezető rendelkezések	9
------------------------	---

I. rész. Szervezet.

I. Szervezeti határozványok.

1. §. Rendeltetés, jelleg, alárendeltség és területi illetékesség	13
2. §. A csendőrség egyéneinek és parancsnokságainak viszonya egymáshoz, a katonai és a polgári hatóságokhoz, igénybevétele és szolgálati felelőssége	14
3. §. Büntetőbiráskodás, fegyelmi fenytő jog és becsületügyi eljárás	16
4. §. Honvédségi szabályzatok hatálya a csendőrségre	17
5. §. Előléptetés, állománykiegészítés és kilépés	17
6. §. Ruházat, fegyverzet, illetmény és igazolvány	20

II. Szervi tagozódás.

7. §. Általános tagozódás	21
8. §. Központi vezetés	21
9. §. Központi szervek	22
10. §. Csapatalakulatok	24
11. §. Gazdászatzkezelési szervek	28
12. §. Szervi tagozódással kapcsolatos rendelkezések	29

II. rész. Szolgálat.

III. Elvi határozványok.

13. §. Szolgálati feladatok	33
14. §. A szolgálat tagozódása	36

IV. Személyes magatartás.

15. §. Általános magatartás és viselkedés	38
16. §. Magatartás szolgálatban	44
17. §. Önképzés szüksége	46
18. §. A csendőr személyes viszonya a csendőrség tagjaihoz és a polgári személyekhez	47
19. §. Jelentkezések és bemutatkozások	48
20. §. Panasz polgári egyének ellen. Eljárás becsületsértés, rágalmazás és hamis vád esetében	51

V. Belső szolgálat.

	Oldal
21. §. Laktanyarend	54
22. §. Szobarend	60
23. §. Istállórend	67
24. §. Laktanya- és szállásszemle	70
25. §. Napirend	73
26. §. Ügyeleti-, napos-, készütségi- és küldönc-szolgálat	77
27. §. Eljárás megbetegedéseknél	81
28. §. Öltözködés és felszerelés	83
29. §. Vezénylések, összpontosítások és díszkivonulások ...	87
30. §. Fegyelmi fenyítő hatalom	90

VI. Közbiztonsági szolgálat.

31. §. Területi illetékesség. Szolgálati működés idegen csendőrségi és állami rendőrségi területen	99
32. §. Távolsági kimutatások és őrzési beosztások szerkesztése Örskörletek portyázása	100
33. §. Csendőrzés fogalma, kivezénylése, eligazítása és bevonulása	105
34. §. Portyázó járőrök eljárása általában	110
35. §. Lovon teljesítendő szolgálat szabályai	115
36. §. Szolgálati ebek alkalmazása	116
37. §. Szolgálati órák számának meghatározása	117
38. §. Pihenők	119
39. §. Ellenőrzések	121

VII. Szolgálati jogok és azok gyakorlása.

40. §. A szolgálatban álló csendőr jogai általában	124
41. §. A szolgálati fellépés módja	126
42. §. Figyelmeztetés	129
43. §. Igazoltatás	129
44. §. Elővezetés	130
45. §. Elfogás	131
46. §. Elővezetésre és elfogásra vonatkozó különös szabályok	134
47. §. A bilincs alkalmazása	138
48. §. Kényszerítő eszközök alkalmazása	140
49. §. Fegyverhasználat	141
50. §. A fegyverhasználati jog magyarázata	143
51. §. Fegyverhasználati esetek elbírálása	152

VIII. A megelőző (preventív) szolgálat.

52. §. A megelőző (preventív) szolgálatról általában	155
53. §. Helyi és személyi ismeret. Nyilvántartások vezetése	156
54. §. A megfigyelésről általában. Besúgók alkalmazása	161

55. §. Korcsmák, lebújok, gyanús helyek és gyanús egyének, szállodák ellenőrzése	163
56. §. Cigányok felügyelése és ellenőrzése	164
57. §. Népgyűlések, vásárok, búcsúk, nyilvános mulatságok és mozgófényképüzemek felügyelése	165
58. §. Ipar- és munkástelepek ellenőrzése. Magatartás munkásokkal szemben	168
59. §. Külföldiek ellenőrzése	170
60. §. Vadászat és halászat ellenőrzése	172
61. §. Vasút- és hajóállomáson teljesített szolgálat	173

IX. Nyomozó szolgálat.

62. §. A bűnvádi eljárásról általában	176
63. §. A bűnügyi nyomozás fogalma és célja. Bűnügyi nyomozás teljesítésére hivatott hatóságok és közegek	179
64. §. Nyomozási illetékesség	181
65. §. A nyomozás megindítása	185
66. §. A nyomozásról általában	190
67. §. Helyszíni szemle	196
68. §. Sértettek és tanúk kikérdezése	198
69. §. Gyanúsítottak kikérdezése	201
70. §. Házkutatás	204
71. §. Személymotosás	206
72. §. Házkutatásnál és személymotosásnál szem előtt tartandó szabályok	206
73. §. Tárgyak őrizetbe vétele és azokkal való eljárás ...	208
74. §. Iratokkal, nyomtatványokkal, táviratokkal és levelekkel való eljárás	213
75. §. Ismeretlen vagy szökésben lévő gyanúsítottal való eljárás	215
76. §. Feljelentés és tényvázlat	217
77. §. A nyomozás abbahagyása és újravétele. Kiderítetlen esetekkel való eljárás	224

X. Megelőző és nyomozó szolgálat egyes különleges eseteiben való eljárás.

78. §. Les	226
79. §. Vasútbiztosítás	227
80. §. Átkutatás	229
81. §. Határszéli szolgálat	234
82. §. Helyi rendészeti ügyekben való eljárás	235
83. §. Jövedéki kihágások esetében való eljárás	236
84. §. Nemzetközi jellegű bűncselekmények esetében való eljárás	237
85. §. Területenkivüliséget és konzuli személyes mentességet élvezőkkel szemben való eljárás	239

	Oldal
86. §. Mentelmi jogot élvezőkkel szemben való eljárás ...	240
87. §. Fiatalkorúakkal szemben való eljárás ...	242
88. §. Katonai egyénekekkel szemben való eljárás ...	243
89. §. Tüzeset, vízáradás és elemi csapás esetében való eljárás ...	245
90. §. Rendkívüli esetek bejelentése ...	247

XI. Felszólított szolgálat.

91. §. Felhívási és megkeresési joggal bíró hatóságok és hatósági személyek...	251
92. §. A felszólított szolgálat végrehajtása. Felhívások elbírálása...	252
93. §. Karhatalmi szolgálat ...	254
94. §. Szállítmányfedezet és oltalmi kíséret ...	258
95. §. Fogolykiséret és fogolyörizet ...	259
a) Foglyok átvétele és átadása ...	259
b) Fogolykiséret gyalog és lovon ...	265
c) Fogolykiséret vasúton vagy hajón...	266
d) Fogolykiséret kocsin ...	267
e) Meneképtelenné vált vagy megbetegedett fogollyal való eljárás ...	268
f) Foglyok őrzése ...	268
g) Fogoly megszökése esetében való eljárás ...	271

XII. Személyi szabályok.

96. §. Általános határozványok ...	272
97. §. A járőrtárs részére ...	272
98. §. A járőrvezető részére ...	273
99. §. Az őrsparancsnokhelyettes részére ...	274
100. §. Az őrsparancsnok részére ...	275
101. §. A szakaszparancsnok részére...	280
102. §. A segéd munkások (kezelők) részére ...	283
103. §. A szárnyparancsnok részére ...	284
104. §. Az iskolaparancsnok részére ...	290
105. §. Az előadók részére ...	291
106. §. A kerületi- és osztálysegédtiszt részére ...	292
107. §. Az osztályparancsnok részére...	293
108. §. A beosztott törzstisztek részére...	296
109. §. A csendőrkerületi parancsnok részére ...	297

Mellékletek.

	Oldal
1. Csendőr eskümintá ...	302
2. Katonai eskümintá ...	303
3. Személyazonossági igazolvány mintája ...	304
3/a. Előjegyzés a személyazonossági igazolványokról ...	308
4. Napirend az őrsök számára ...	309
5. Távolsági kimutatás...	310
6. Táblázat a portyázásra és pihenőre illetékes szolgálati óráknak a távolságok alapján való kiszámítására ...	312
7. Őrjárat beosztás ...	315
8. Csendőrségi csapatalakulatoknak és azok határainak jelzései ...	316
9. Őrskörleírás ...	317
10. Előjegyzés a szárny (szakasz) helyi és személyi viszonyairól...	318
11. Nyilatkozat...	319
12. Helyszínrajz ...	320
13. Utasítás az újjnyomatok felvételére ...	321
14. Jegyzék az őrizetbe vett tárgyakról...	329
15. Büntettről szóló feljelentés mintája ...	331
15/a. Vétségről szóló feljelentés mintája ...	333
16. Kihágásról szóló feljelentés mintája ...	334
17. Tényvázlat ...	335
18. Vasútbiztosítási tervezet ...	341
19. Átkutatási tervezet ...	342
20. Tényleírás ...	344
20/a. A tényleírás megszerkesztésére irányelvek ...	348
21. Áttekintés a bejelenteni rendelt rendkívüli eseményekről ...	350
22. Mintavételi jelentés ...	354
22/a. Kísérő jegyzék ...	356

Bevezető rendelkezések.

„Csendőr“ kifejezés alatt ennek az utasításnak a II. részében a rangosztályba nem sorolt havidíjasokat (alhadnagyokat és tiszthelyetteseket) és altiszteket (törzsőrmestereket, őrmestereket, csendőröket és próbacsendőröket) kell érteni, hacsak valamely kivétel kifejezetten megállapítva nincs.

Ezt az utasítást általánosságban vagy ennek egyes rendelkezéseit az utasítás szellemével össze nem egyeztethető módon magyarázni, önkényesen értelmezni, olyat, ami abban előírva nincs, elrendelni vagy követelni és végül az utasítás egyes rendelkezéseit magyarázó vagy értelmező parancsokat kiadni tilos. Az utasítást magyarázó magánműveket vagy oktatási segédeszközöket — a csendőrség körében — csak a belügyminiszternek a személyi osztály útján történt jóváhagyása után szabad terjeszteni. A m. kir. belügyminiszteren (személyi és szolgálati osztály útján) kívül senkinek sincs joga ahhoz, hogy a jelen utasítás bármelyik rendelkezése alól kivételt tegyen vagy engedélyezzen, hacsak az utasítás erre kifejezetten fel nem hatalmazza.

Abban az esetben, ha az utasítás egyes rendelkezéseinek értelmezése tekintetében kételyek merülnek fel, a belügyminiszter döntését kell a személyi osztály útján kikérni. Általános érvényű vagy elvi jelentőségű döntéseknek az utasításba való bevezetése vagy előjegyzése, illetőleg szükség esetében az utasítás kiegészítése iránt a személyi osztály útján a belügyminiszter intézkedik.

I. Szervezeti határvonalak

1.1. Bevezetés, feladat meghatározás és területi határok

1.2. A társaság működésének szervezeti keretrendszerének meghatározása, a szervezet felépítésének alapelvei, a szervezet felépítésének határvonalainak meghatározása, a szervezet felépítésének határvonalainak meghatározása

I. RÉSZ.

SZERVEZET.

I. Szervezeti határozványok.

1. §. Rendeltetés, jelleg, alárendeltség és területi illetékesség.

1. A m. kir. csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett őrtestület.

Feladata: működési területén a személy- és vagyonbiztonság megóvása, a közbéke és közrend fenntartása, a büntetőtörvények, rendeletek és szabályrendeletek megszegésének, a véletlenségből vagy bármely természetű mulasztásból eredhető szerencsétlenségeknek, veszélyeknek és károknak lehető megakadályozása, a büntetőtörvények, rendeletek és szabályrendeletek ellen vétők kinyomozása és az illetékes hatóságoknak való átadása, illetőleg feljelentése.

Helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csakis felügyelő és a községi közegeket támogató segédkezésre hivatott.

2. A *tisztek* feladata a közbiztonsági szolgálat kezelése felett való örködé, illetőleg a szolgálatteljesítés ellenőrzése és irányítása, a legénység hivatásszerű kiképzésének vezetése és a katonai fegyelem fenntartása.

A tisztek sem rendőri hatóságnak, sem rendőri közegeknek nem tekinthetők, a nyomozásban személyesen és cselekvően részt nem vehetnek és semminemű nyomozati cselekményt nem teljesíthetnek.

3. A csendőrség mint közbiztonsági szerv, legfelsőbb fokban a m. kir. belügyminiszternek van alárendelve.

4. A csendőrség működési területe Budapest székesfőváros, a törvényhatósági joggal felruházott és a rendezett tanácsú városok belső és külső területét kivéve, Magyarország egész területére kiterjed.

A törvényhatósági joggal felruházott és a rendezett tanácsú városok külső és belső területét a belügyminiszter a csendőrség állandó működési területébe kivételesen bevonhatja.

5. A közbiztonsági szolgálatnak ellátására és a nyomozó cselekmények végrehajtására a szakaszparancsnokok, valamint a csapatállománynak az őrsökre (különítményekre) beosztott vagy erre a célra kivezényelt legénysége (rangosztályba nem sorolt havidíjasai és al-tisztjei) hivatottak és a csendőrségben rendőri közegeknek csupán ők tekinthetők.

2. §. A csendőrség egyéneinek és parancsnokságainak viszonya egymáshoz, a katonai és a polgári hatóságokhoz; igénybevétele és szolgálati felelőssége.

6. A csendőrség legénységi egyénei a honvédség hasonló rendfokozatú egyéneivel, tisztjei (tisztviselői) pedig a honvédség azonos állománycsoportba tartozó tisztjeivel (tisztviselőivel) egyenlő rangúak.

A csendőrség tagjainak a honvédség tagjaihoz való viszonyát a honvédségi Szolgálati Szabályzat I. Rész szabályozza.

7. A csendőresapattisztek, a csendőr gazdasági tiszttek, valamint a csendőrtisztviselők rendfokozati elnevezései és jelvényei a honvédségéivel azonosak.

A csendőrségnél a legalacsonyabb legénységi rendfokozatú egyén a „csendőr“, aki a honvéd szakaszvezetővel egyenlő rangú.

8. Az előljáró csendőrparancsnokságok az alárendelt csendőrparancsnokságokkal szemben „parancsadási“ joggal bírnak.

A csendőrparancsnokságoknak egymással való írásbeli érintkezési módját a csendőrségi ügyviteli szabályzat határozza meg.

9. Honvédtiszt parancsnokságok, intézetek és hatóságok a csendőrparancsnokságokat a jelen utasításban felsorolt szolgálatokra igénybe vehetik.

A csendőr- és honvédparancsnokságok között az

érintkezés módját a csendőrségi ügyviteli szabályzat határozza meg.

A Szolgálati Szabályzat I. Rész 442. pontjának *b*), *c*), *e*) és *i*) alpontjai alatt felsorolt ügyekben a csendőrparancsnokságok a honvéd állomásparancsnokságok parancsait (megkereséseit) teljesíteni kötelesek.

10. A csendőrőrsök (különítmények), ezek járőrei és az egyes csendőrök a közbiztonsági szolgálatot részben saját kezdeményezésükből, részben a bíróságok és ügyészségek, valamint a területileg illetékes közigazgatási (állami rendőrségi)* hatóságok „felhívás“-ára teljesítik.

Az őrsök (különítmények, járőrök, egyes csendőrök) ennél fogva az említett hatóságok által törvényes hatáskörükben kiadott felhívásoknak eleget tenni kötelesek, anélkül azonban, hogy ezáltal a polgári hatóságoknak alárendelve lennének.

Állami rendőrségi hatóságok csak azokkal az őrsökkel szemben bírnak felhívási joggal, amelyek hatósági területükön a közbiztonsági szolgálatot kivételesen el látják.

A felhívásokat (megkereséseket) általában írásban kell kiadni. Ha azonban a késedelem veszéllyel jár, előszóval is ki lehet adni, de a felhívó (megkereső) hatóság azokat utólag írásba foglalni köteles. A felhívás (megkeresés) visszavárólagos nem lehet.

Szóbeli felhívás (megkeresés) esetében, ha a csendőr a felhívó (megkereső) hatósági személyt személyesen nem ismeri, ez utóbbinak a felhívásra (megkeresésre) való jogosultságát igazolnia kell.

A csendőrparancsnokságok és polgári hatóságok között az írásbeli érintkezés módját a csendőrségi ügyviteli szabályzat határozza meg.

11. A csendőrt csupán a jelen utasításban előírt szolgálatra szabad igénybe venni. Azokra a szolgálatokra, amelyeknek elvégzésére más hatósági szerv vagy közeg hivatott, csendőrt alkalmazni nem szabad.

* „Állami rendőrségi hatóságok“ alatt a jelen utasításban a m. kir. állami rendőrség kapitányságait és kirendeltségeit kell érteni.

12. A csendőr szolgálatát a törvények, rendeletek, utasítások és saját előljárói parancsa szerint önállóan teljesíti.

A közbiztonsági szolgálatra vagy egyes közbiztonsági szolgálati ténykedésekre vonatkozóan a csendőrnek — saját előljáróin kívül — csak az előljárói minőségben fellépni jogosult csendőrségi feljebbvalói és azok a hatósági személyek adhatnak, — a saját hatáskörükön belül — utasítást, illetve felhívást, akik a jelen utasítás 521. pontja értelmében vele szemben közvetlen felhívási joggal bírnak.

13. A felhívás tartalmaért mindenkor az azt kiadó hatóság vagy hatósági személy felelős és az eljáró csendőr annak bírálatába nem bocsátkozhatik.

A felhívás foganatosításának módjáért, a törvény és a szolgálati utasítás pontos megtartásáért az eljáró csendőr felelős.

A felhívó hatóság tehát a felhívás teljesítésének módját meg nem határozhatja.

Ha azonban a felhívás nyilvánvalóan az esküvel fogadott kötelesség, az állam vagy a szolgálat érdeke ellen irányulna, vagy ha a törvényben tiltott cselekményt követelne, akkor a felhívás teljesítését meg kell tagadni és a felhívást az előljáró szárnyparancsnokságnak elő kell terjeszteni.

3. §. Büntető bíráskodás, fegyelmi fenyítő jog és becsületügyi eljárás.

14. Csendőregyének által elkövetett bűncselekmények elbírálása a katonai büntető törvények alapján történik.

Az eljárást a katonai bünvádi perrendtartás szabályozza.

15. A csendőrség egyéneire a Szolgálati Szabályzat I. Rész XIII. fejezetében foglalt fegyelmi fenyítő hatalom rendelkezései épúgy érvényesek, mint a honvédség tagjaira, azzal a korlátozással, hogy „lefokozás” fegyelmi úton, az eltávolítás esetét kivéve, nem történhetik. (L. a 28. és 29. pontot).

A csendőrség egyénei felett a fegyelmi fenyítő hatalmat legfelsőbb fokban a csendőrség felügyelője gyakorolja.

16. A csendőrtisztek becsületügyeinek intézése a honvédségi becsületügyi szabályzat alapján történik.

4. §. Honvédségi szabályzatok hatálya a csendőrségre.

17. A Szolgálati Szabályzat I. és II. része, továbbá mindazok a honvédségi utasítások és szabályzatok, amelyek a tisztek előléptetésére, rangmeghatározására, felülvizsgálatára, szabadságolására, nősülésére és minősítésére vonatkoznak, a csendőrségre is hatálylallyal bírnak, ha csak a fennálló csendőrségi szabályzatok és rendeletek másképp nem intézkednek.

A kiképzést magában foglaló és azzal összefüggő utasításoknak a csendőrségre is vonatkozó terjedelmét a csendőrségi oktatási és kiképzési utasítás szabályozza.

5. §. Előléptetés, állománykiegészítés és kilépés.

18. A csendőrtiszteket az Államfő, az alhadnagyokat pedig a belügyminiszter (személyi osztály útján) nevezi ki.

19. A csendőrlegénység kiegészítése kizáróan önkéntes jelentkezés alapján történik.

A legénységi állományba való felvétel feltételei:

1. magyar honosság,
2. feddhetetlen előélet mellett erkölcsi érdemesség és nemzeti szempontból való megbízhatóság,
3. 19 és 40 év közötti életkor,
4. nőtlenség, törvényesen elvált gyermektelen vagy gyermektelen özvegyi állapot,
5. hadiszolgálatra alkalmasság,
6. megfelelő jártasság a magyar nyelvben,
7. írás, olvasás és számolás,
8. legalább 163 cm

Katonai rendfokozattal bíró egyéneket szakaszvezetőnél magasabb rendfokozatban átvenni nem lehet.

20. A jelentkezők alkalmasságának elbírálására a kerületek székhelyén működő toborzó-bizottságok hivattak, amelyek előtt a jelentkezőknek személyesen kell megjelenniük.

A toborzó-bizottság elnöke: 1 törzstiszt; tagjai: 2 főtitest és 1 orvos.

A felvétel felett a toborzó-bizottság javaslatára a kerületi parancsnok dönt.

A felvételi feltételek szándékos meg nem tartása esetében a kincstárt ért károkért az anyagi felelősség a kerületi parancsnokot terheli.

21. A csendőrségi testületbe való belépéskor a legénységi állományú egyéneknek 6 évi szolgálatra kell magukat kötelezniük, mely időbe a katonai szolgálati időből legfeljebb 3 évet lehet beszámítani.

A 6 szolgálati év letelte után a legénységi egyének kötelezőjüket évenként megújíthatják.

22. A csendőrségi próbaszolgálati idő azok részére, akik a honvédségnél legalább 1 évi tényleges csapatszolgálatot teljesítettek és tényleges szolgálatuk befejezése óta 3 év még nem telt el, egy év, — a többi jelentkező részére két év.

Altisztek és rangosztályba nem sorolt havidíjasok kiképzése és továbbképzése a csendőrségi oktatási és kiképzési utasítás rendelkezései szerint történik.

23. A csendőr rangosztályba nem sorolt havidíjasoknak rangsorolására, továbbá a legénység előléptetésére, kinevezésére, parancsnoki megbízására, felfüggesztésére, szabadságolására, nősülésére, kitüntetésére, megdicséretére, jutalmazására, végelbánására vonatkozó rendelkezéseket a „Szabályzat a csendőrlegénység személyi ügyeinek kezelésére“ című szolgálati könyv tartalmazza.

24. A csendőrtiszti állomány kiegészítése az 1893. évi XXXVI. t.-c. szerint történik.

A tisztek a belépéskor 20 évi szolgálatra kötelezik magukat. A 20 szolgálati év letelte után a tisztek a kötelezőjüket évenként megújíthatják.

A tisztek kiképzése a csendőrségi oktatási és kiképzési utasítás rendelkezései szerint történik.

25. A csendőrséghez való belépés (bemutatás) alkalmával a tisztek a csendőrkerületi parancsnok, a legénységi egyének az osztályparancsnok előtt szolgálati esküt tesznek. (L. az 1. és 2. mellékletet.)

Az illetők amellet, hogy az esküt élőszóval elmondják, annak leírt szövegét még sajátkezűleg is aláírni kötelesek.

26. A csendőrség megerősítésére esetleg vezényelt egyének a „csendő“ elnevezést nem használhatják és csendőregyenruhát nem viselhetnek.

27. Csendőrlegénységi állományú egyén elbocsájtható:

1. a próbaszolgálat alatt, ha csendőrségi szolgálatra alkalmatlannak találták,

2. ha olyan családi viszonyok forognak fenn, amelyek az elbocsájtás tekintetéből méltánylást érdemelnek,

3. a csendőrségi szolgálati kötelezettség letöltése után, ha az illető csendőr maga kéri az elbocsájtását,

4. bekövetkezett testi fogyatkozás esetében felülvizsgálat útján,

5. abban az esetben, ha a csendőrség szervezetének megváltoztatása a legénység létszámának leszállítását teszi szükségessé.

Az 1. és 3. pont alatt foglalt esetben a kerületi parancsnok határoz. A 2. pont alatt említett esetben a kerületi parancsnokság indokolt — az illetőnek anyakönyvi és büntetési jegyzőkönyvi kivonatával, valamint minősítvényi táblázatával felszerelt — előterjesztése alapján a belügyminiszter (személyi osztály útján) dönt. Ugyancsak a belügyminiszter (személyi és szolgálati osztály útján) dönt az 5. pontban említett esetben is. A 4. pont alatt tárgyalt esetben az eljárásra nézve a felülvizsgálati és egyéb idevonatkozó szabályok irányadók.

28. Csendőrlegénységi állományú egyéneket el lehet távolítani:

1. honvédbírói ítélet következtében: olyan büntett vagy vétség elkövetése miatt, amely az altisztek-nél a törvény értelmében lefokozással és elbocsájtással kapcsolatos;

2. fegyelmi úton: ismételt megintés és fenyítés dacára bebizonyult javíthatatlan iszákosság, szolgálati hanyagság, ajándéknak vagy ingyenellátásnak — bár a szolgálati kötelesség megszegése nélkül való — elfogadása, botránnyos családi vagy magánélet, végül fegyelmetlen magaviselet miatt még akkor is, ha ezek a cselekmények bűnvádi útra nem tartoznak ugyan, de az illető ezekben a hibákban való megrögzöttsége miatt a csendőrségi szolgálatra megbízhatatlanná vagy erkölcsileg alkalmatlanná válik;

3. engedély nélkül való nősülés esetében.

Az itt említett esetekben a csendőrlegénység eltávolítása iránt a kerületi parancsnokság indokolt — az illetőnek anyakönyvi és büntetési jegyzőkönyvi kivonattával, valamint minősítvényi táblázatával felszerelt — véleménye alapján a belügyminiszter (személyi osztály útján) dönt.

29. Rangosztályba nem sorolt havidíjasokat az előző pont 2. alpontja esetében csak a megintési jegyzőkönyv (Sz. Sz. I. R. 658. pont) előzetes felvétele alapján lehet eltávolítani.

Ennek és az előző pontnak alapján eltávolított egyén elveszti a csendőrségben nyert rendfokozatát és mindenmemű állami ellátásra való igényjogosultságát. Egyebekben a 230. pont intézkedik.

6. §. Ruházat, fegyverzet, illetmény és igazolvány.

30. A csendőrség egyenruházatát és fegyverzetét a belügyminiszter (személyi osztály útján) javaslatára az Államfő állapítja meg.

31. A csendőrség egyéneinek illetményeit a csendőrségi „Illetékszabályzat” állapítja meg.

32. Csendőregyének részére azonossági okmányúl a „Személyazonossági igazolvány” (3. melléklet) szolgál.

Ezzel az azonossági igazolvánnyal a tényleges állományú és a tényleges szolgálatot teljesítő nyugállományú csendőregyéneket kell ellátni, akik azt mindig maguknál tartani kötelesek.

II. Szervi tagozódás.

7. §. Általános tagozódás.

33. A m. kir. csendőrség általában:

- a) központi vezetésre,
- b) központi szervekre,
- c) csapatalakulatokra,
- d) gazdaszatkezelési szervekre tagozódik.

8. §. Központi vezetés.

34. A központi vezetés szervei:

1. „A m. kir. belügyminiszterium VI. b. (csendőrségi szolgálati) osztálya”,
2. „A m. kir. belügyminiszterium VI. c. (csendőrségi személyi) osztálya”,
3. „A m. kir. csendőrség felügyelője”.

35. A m. kir. belügyminiszterium VI. b. (csendőrségi szolgálati) osztályának feladata: a csendőrség közbiztonsági és gazdaszatkezelési ügyeinek a m. kir. belügyminiszterium kebelében való kidolgozása.

Vezetője ezredes, aki mellé még egy ezredes mint helyettes van beosztva. A csoportvezetők törzstisztek (alezredes és őrnagy), az előadó tisztek pedig csapatállományú, illetőleg gazdaszati századosok és főhadnagyk.

A belügyminiszterium csendőrségi szolgálati osztálya a belügyminiszterium számvevőségének csendőrségi osztályába gazdaszati főtiszteket vezényel, akik személyi és fegyelmi ügyekben az osztályvezetőnek vannak alárendelve, míg szolgálati (számviteli) tekintetben a belügyminiszterium számvevőségi igazgatójának rendelkezésére állanak.

A belügyminiszterium csendőrségi szolgálati osztályába, valamint a belügyminiszteriumi számvevőség csendőrségi osztályába az irodai segéd személyzetet a csendőrség adja.

36. A belügyminiszterium VI. c. (csendőrségi személyi) osztályának feladata: a csendőrség személyi, fegyelmi és kiképzési ügyeinek intézése.

Vezetője ezredes, aki mellé még egy ezredes, mint helyettes van beosztva. Az előadó tisztek csapatállományú és gazdasági tisztek. Az irodai segéd személyzetet a csendőrség adja.

37. A m. kir. csendőrség élén „A m. kir. csendőrség felügyelője“ áll. Feladatát és hatáskörét a részére külön kiadott „Szervi határozványok“ állapítják meg. A csendőrség felügyelője altábornagy, aki mellé két tábornok van beosztva, közülök a rangidősebb „a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese“.

A csendőrség felügyelőjéhez ezenkívül be vannak még osztva: a segéd tisztt (ezredes), az előadótisztek (törzstisztek), a parancsörtsztt (főtisztt), az egészségügyi főnök (orvos V. rangosztály), az ügyész (V. rangosztály) és helyettesei (VI. és VII. rangosztály), valamint az irodai segéd munkások.

9. §. Központi szervek.

38. A központi szervek az alábbiak:

1. M. kir. csendőrség állandó tanulmányi bizottsága Budapesten,
2. M. kir. csendőrtiszti tanfolyamok Budapesten,
3. M. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktár Budapesten,
4. M. kir. csendőr híradótanfolyam Cegléden,
5. Budapestre vezényelt csendőregyének osztága,
6. Repülőtéri csendőr különítmények.

39. „A csendőrség állandó tanulmányi bizottsága“ Budapesten állomásozik és a csendőrség felügyelője útján a belügyminiszternek (személyi osztály útján) van alárendelve.

Feladata: a csendőrség utasításainak kidolgozása, a csendőrség belső és külső szolgálatával kapcsolatos, továbbá a csendőrségi szolgálat fejlesztésére, valamint a tisztek és a legénység kiképzésére és továbbképzésére vonatkozó kérdések tanulmányozása, úgyszintén e téren bel- és külföldi tapasztalatok szerzése és ezek alapján javaslatok készítése. Elnöke ezredes, tagjai egy alezredes, két őrnagy és két százados.

40. „A csendőrtiszti tanfolyamok parancsnoksága“ Budapesten állomásozik és közvetlenül a csendőrség felügyelőjének van alárendelve. Feladata: a csendőrség csapatállományú és gazdasági tisztjeinek kiképzése és továbbképzése.

Parancsnoka ezredes, ki mellé mint tanár 1 alezredes és 2 őrnagy van beosztva.

41. „A csendőrségi felszerelési anyagraktár“ Budapesten állomásozik, feladata: a csendőrség részére szükséges ruházati, szerelvényi és laktanyaberendezési tárgyak biztosítása, raktáron tartása és ezekkel a gazdasági hivatalok ellátása.

Parancsnoka: ezredes, aki mellé mint átvevőtiszt 1 gazdasági alezredes, továbbá 1 gazdasági százados és műmesterek vannak beosztva.

Az anyagraktár 2 osztályra oszlik és pedig: az átvevő- és a raktári osztályra.

Gazdasági ügyekben közvetlenül a belügyminiszternek (a szolgálati osztály útján), katonai és fegyelmi szempontból pedig a csendőrség felügyelőjének van alárendelve.

42. „A csendőr híradótanfolyam“ 2 alosztályra és a csendőrkutyatelepre tagozódik s közvetlenül a csendőrség felügyelőjének van alárendelve.

A híradótanfolyam parancsnoka alezredes, helyettese őrnagy, segéd tiszttje százados. Az alosztályok parancsnokai őrnagyok, akik mellé alosztályonként 5—5 oktatótisztt és segédoktatók vannak beosztva.

A híradótanfolyam feladata: a csendőrség tagjainak a híradószolgálatban való kiképzése és továbbképzése.

43. „A csendőrkutyatelep“, amely alosztályt képez, Gödöllőn állomásozik; parancsnoka százados, aki mellé

egy főhadnagy oktatótisztt és segédoktatók vannak beosztva.

A csendőrkerület feladata: szolgálati ebek tenyésztése és idomítása, továbbá a csendőrség tagjainak kiképzése a szolgálati ebek vezetésében és alkalmazásában.

44. A „*Budapestre vezényelt csendőregyének osztága*“ Budapesten állomásozik, az állandó vagy ideiglenesen vezényelt csendőregyének elszállásolásáról, élelmezéséről és fegyelmezéséről gondoskodik.

45. „*A repülőtéri csendőrkülönítmények*“ a légügyi rendészeti szolgálatnak a repülőtereken való ellátására vannak hivatva.

Állomány tekintetében, továbbá személyi és fegyelmi, valamint közbiztonsági ügyekben a területileg illetékes csendőrkerületi parancsnokságnak, míg forgalmi, műszaki és légügyi közigazgatási ügyekben a m. kir. légügyi hivatalnak vannak közvetlenül alárendelve.

10. §. Csapatalakulatok.

46. A csendőrség csapatalakulatai: a kerületek, az osztályok, a szárnyak, a szakaszok, az örsök és különítmények, a csendőr gyalogtanosztály, a csendőriskolák, a lovas alosztályok.

47. A csendőrkerületi parancsnokságok állomáshelyét és működési területét a belügyminiszter (a szolgálati és személyi osztály útján) állapítja meg.

A csendőrkerületi parancsnokságokat állomáshelyük szerint és római számmal jelölik meg. (M. kir. budapesti I. csendőrkerületi parancsnokság).

A számozás sorrendje: I. Budapest, II. Székesfehérvár, III. Szombathely, IV. Pécs, V. Szeged, VI. Debrecen, VII. Miskolc.

A csendőrkerület parancsnoka ezredes, aki csapatparancsnoki jogkörrel van felruházva; helyettese ezredes, beosztott törzstiszte alezredes.

48. A csendőrkerületi parancsnokság segédszerve: a segéd-tisztség, a kerületi parancsnok igazságügyi szerve az ügyész.

Minden kerületi parancsnoksághoz egy orvos van beosztva.

A kerületi segéd-tisztt őrnagy, aki mellé mint előadó tisztt 3 százados (Budapesten 5 százados) van beosztva. A segéd-tisztség állományába tartoznak ezenfelül még az irodai segédmunkások is.

49. A csendőrkerületi parancsnokságok közbiztonsági és gazdasági ügyekben közvetlenül a belügyminiszternek (a szolgálati osztály útján), míg belső szolgálati, személyi, fegyelmi és kiképzési ügyekben a csendőrség felügyelőjének, illetőleg a csendőrség felügyelője útján a belügyminiszternek (a személyi osztály útján) vannak alárendelve.

50. A csendőrkerület osztályokra tagozódik. Az egy vármegye területén levő csendőralakulatok rendszerint egy osztályt képeznek; egy osztály örseinek száma azonban elvben 25-nél kevesebb és 50-nél több nem lehet.

A csendőrosztály parancsnoka törzstisztt (alezredes vagy őrnagy), akit távollétében az állomáson levő neki alárendelt és rangban legidősebb csendőrtisztt parancsnok helyettesít. Az osztályparancsnok mellé egy főhadnagy mint segéd-tisztt és irodai segéd-személyzet van beosztva.

Az osztályparancsnokságokat állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl. egri, győri, budapesti I., budapesti II. osztályparancsnokság.

51. A szárny alosztályt képez és alája — az esetleg fennálló különítményeken kívül — legalább 8, de legfeljebb 15 örs tartozhatik.

Az egy szárnyhoz tartozó örsök egy vagy több közigazgatási járás területén is fekehetnek.

A szárny két vagy több szakaszra tagozódik.

A szárny parancsnoka százados, akinek helyettese főhadnagy.

A szárnyparancsnokságokat állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl.: „M. kir. csendőr szárnyparancsnokság Kiskörös“.

52. A szakasz parancsnoka alhadnagy vagy ideiglenesen tiszthelyettes, akinek legalább 3, de legfeljebb 5 örs lehet alárendelve.

Szakaszparancsnoknak lehetően minden közigaz-

gatási járás székhelyén lennie kell. A szakaszparancsnok alá rendelt őrsöknek lehetően ugyanannak a járásnak a területén kell feküdniük.

A csendőrszakaszok külön „parancsnokság“-ot nem képeznek, a szakaszparancsnok tehát ezen minőségében csak saját személyére nézve szerepel.

A szakaszparancsnokokat állomáshelyük szerint jelölik meg. (Pl.: A m. kir. csendőr szakaszparancsnok Tata).

A szakaszparancsnok közvetlenül a szárnyparancsnoknak van alárendelve.

53. Az őrsök a közbiztonsági szolgálat közvetlen ellátására hivatottak.

Az őrs lehet gyalog-, lovas- vagy vegyesőrs.

Létszáma: az őrsparancsnokkal együtt 6, 9, 12, 15 és 16—25 fő lehet.

Az őrs parancsnoka tiszthelyettes, helyettese a kisebb főnyi vagy ennél nagyobb rendszeresített létszámmal bíró őrsökön tiszthelyettes, ennél kisebb őrsökön törzsőrmester, vagy őrmester; tizenkét főnyi vagy ennél nagyobb létszámú őrsre az őrsparancsnokhelyettesen kívül még egy tiszthelyettes beosztható.

A csendőrőrsök a gazdaságkezelési ügyek kivételével minden ügyben a szakaszparancsnok útján vannak a szárnyparancsnoknak alárendelve.

A csendőrőrsöket állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl. „M. kir. csendőr őrsparancsnokság Kiskőrös“.

54. Az őrsök számát osztályonként a belügyminiszter állapítja meg. Azokon a helyeken, ahol a közbiztonsági viszonyok a csendőrség huzamosabb jelenlétét teszi kívánatossá, a nélkül azonban, hogy állandó őrs felállítására szükség lenne, a belügyminiszter (a szolgálati osztály útján) az illetékes csendőrkerületi parancsnokság javaslatára csendőrkülönítményt állíthat fel. A különítményt két évnél hosszabb ideig fenntartani nem lehet. Ennek az időnek letelte után tehát azt vagy fel kell oszlatni, vagy pedig őrssé kell átminősíteni. Kivételt képeznek a tisztikülönítmények, továbbá azok a különítmények, amelyek csak az év bizonyos szakában működnek (pl.: fürdőkülönítmények, nyári különítmények stb.).

A csendőrkülönítmény parancsnoka tiszthelyettes vagy törzsőrmester; 20 főnél nagyobb létszámmal és fontos, különleges feladattal bíró különítmények alantós tiszt parancsnoksága alá helyezhetők.

A tiszti különítmények közvetlenül az osztályparancsnokságnak, az altiszti különítmények pedig az illetékes szakaszparancsnok útján annak a szárnyparancsnokságnak vannak alárendelve, amelynek területén állomásoznak.

55. A csendőr gyalogtanosztály 3 alosztályra tagozódik és a budapesti I. csendőrkerületi parancsnokságnak van alárendelve. Parancsnoka őrnagy, segéd tisztje főhadnagy. Az alosztályok parancsnokai századosok; minden alosztályhoz két főhadnagy és segédoktatók vannak beosztva. A tanosztály feladata a legénység elméleti és gyakorlati kiképzése, illetőleg továbbképzése.

Az altisztek és rangosztályba nem sorolt havidíjasok elméleti és gyakorlati kiképzése, illetőleg továbbképzése céljából a belügyminiszter (a szolgálati és személyi osztály útján) minden csendőrkerület területén annyi csendőriskolát állít fel, ahányat a kerület létszámviszonyainak és a kiképzés érdekeinek figyelembevételével mellett szükségesnek tart.

A csendőriskola parancsnoka százados, az iskolához 2 főhadnagy mint oktatótiszt és segédoktatók vannak beosztva.

Minden csendőriskola annak az osztályparancsnokságnak van alárendelve, amelynek területén állomásozik. A csendőriskolákat csupán állomáshelyük szerint jelölik meg. Pl.: „M. kir. sárospataki csendőriskola“.

56. A csendőrség tisztjeinek és legénységének a lovaglásban való kiképzése, illetőleg továbbképzése, valamint a csendőrség pótlovainak idomítása és pótidomítása a Budapesten és Kiskunhalason működő lovas alosztályok feladata.

A lovas alosztály parancsnoka százados, aki mellé két főhadnagy, egy állatorvos, továbbá segédoktatókul rangosztályba nem sorolt havidíjasok vannak beosztva.

A budapesti lovas alosztály a budapesti, a kiskunhalasi lovas alosztály pedig a szegedi csendőrkerületi parancsnokságnak van közvetlenül alárendelve.

11. §. Gazdászatkezelési szervek.

57. A csendőrségnél a gazdászati, számviteli, nyilvántartási tennivalókat a gazdászati szervek végzik és pedig:

a központi, a törzs- és az osztálygazdasági hivatalok.

58. „A m. kir. csendőrség központi gazdasági hivatala“ Budapesten állomásozik s a belügyminiszterium csendőrségi szolgálati osztálya útján a belügyminiszternek van alárendelve.

Főnöke: gazdászati törzstiszt, akinek egy gazdászati százados a helyettese. Segédszemélyzete több gazdászati tiszthelyettesből áll.

Feladata: a tömegvagyon kezelése, a felszerelési anyagraktár működésével kapcsolatos pénzkezelési tennivalók végzése, a központi vezetésnél és a központi szerveknél beosztottak illetményügyeinek intézése s végül a Budapesten lakó nyugállományú csendőregyéneknek (csendőrnyugdíjasoknak) nyilvántartása.

59. A gazdászatkezelési tennivalókat a kerületi parancsnokságnál a *törzsgazdasági hivatal*, az osztályparancsnokságnál az *osztálygazdasági hivatal*, a híradótanfolyamnál és a gyalogtanosztálynál pedig a *híradótanfolyam gazdasági hivatala* látja el.

A törzs- és osztálygazdasági hivatalok minden tekintetben a kerületi, illetőleg az osztályparancsnokságnak, a híradótanfolyam gazdasági hivatala pedig a híradótanfolyam parancsnokságnak van alárendelve. A hivatalok főnökei a kerületi, illetőleg az osztály- (híradótanfolyam) parancsnok gazdasági szakelőadói. Az előzetes és utólagos számviteli szakellenőrzés tekintetében azonban a részükre kiadott külön utasítás korlátai között önállóan működnek s ilyen ügyekben a belügyminiszterrel (a szolgálati osztály útján) közvetlenül is levelezhetnek.

A törzsgazdasági hivatal főnöke gazdászati törzstiszt, akinek helyettese gazdászati százados, előadó tisztje pedig gazdászati főtit. Irodai segéd munkásokul gazdászati tiszthelyettesek vannak beosztva.

Az osztály- (híradó tanfolyam) gazdasági hivatalának főnöke gazdászati százados vagy főhadnagy, akihez több gazdászati tiszthelyettes mint segéd munkás van beosztva.

A gazdasági hivatalok főnökei beosztottjaik fölött alosztályparancsnoki jogkörrel bírnak.

Az osztályparancsnokságok gazdasági hivatalai a gazdászati ügyek intézésén kívül az osztály területén lakó nyugállományú csendőregyéneket (csendőrnyugdíjasokat) is nyilvántartják.

A törzsgazdasági hivatal elvben a kerületi, az osztálygazdasági hivatal pedig az osztályparancsnokság székhelyén állomásozik.

A törzs- és osztálygazdasági hivatalokat a kerület, illetőleg az osztály- (híradó tanfolyam) parancsnokság elnevezése alapján jelölik meg. — Pl.: „A m. kir. pécsi IV. csendőrkerületi parancsnokság törzsgazdasági hivatala“, — „A m. kir. egri csendőr osztályparancsnokság gazdasági hivatala“, — „A m. kir. csendőr híradótanfolyam parancsnokság gazdasági hivatala“.

12. §. Szervi tagozódással kapcsolatos rendelkezések.

60. Csendőrségi alakulatok felállítását, meglévő alakulatok áthelyezését, megszüntetését, azok szervezétének vagy rendeltetésének megváltoztatását a belügyminiszter (a személyi és szolgálati osztály útján) rendeli el.

61. A csendőrtisztek beosztását és áthelyezését a csendőrség felügyelőjének, — az alhadnagyokét pedig a csendőrkerületi parancsnokok javaslata alapján a belügyminiszter (személyi és szolgálati osztály útján) rendeli el.

A csendőrkerületi parancsnokok (hasonló állásúak) áthelyezése iránt a belügyminiszter (személyi és

szolgálati osztály útján) az Államfőhöz tesz előterjesztést.

62. Mindenkit csak olyan szolgálati beosztásba lehet kinevezni, amely az általa tényleg viselt rendfokozat számára rendszeresítve van.

Rendszeresített létszámon felül való vezénylést — az örsöket és a csendőriskolákat kivéve — csak a kerületi parancsnokság rendelhet el, de az is csak meghatározott időre.

63. Rangosztályba nem sorolt havidíjasokat és altiszteket, — gazdasági szakképzettséggel bírók kivételével — irodai szolgálatra, ha arra egyébként alkalmasak, csak akkor szabad beosztani, ha bizottságilag megállapítást nyert, hogy testi törődöttségük miatt közbiztonsági szolgálatra nem vagy csak kevésbé alkalmasak. Ezt egyszersmindenkorra vagy meghatározott időre a 20. pontban említett toborzó-bizottság állapítja meg. A bizottság határozatát az állományparancsban ki kell hirdetni.

Másokat csak akkor szabad irodai szolgálatra alkalmazni, ha az előbb említett feltételeknek megfelelő egyének rendelkezésre nem állanak.

II. RÉSZ.

SZOLGÁLAT.